

Łukasz Furman

Uniwersytet Rzeszowski
e-mail: lukef@wp.pl

**ZNACZENIE UDZIAŁÓW WE WPŁYWACH
W PODATKACH DOCHODOWYCH
STANOWIĄCYCH DOCHÓD BUDŻETU PAŃSTWA
DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W POLSCE W LATACH 2010–2015**

**SIGNIFICANCE OF SHARES IN PROCEEDS
IN INCOME TAXES BEING AN INCOME
OF STATE BUDGET FOR TERRITORIAL
SELF-GOVERNMENT UNITS IN POLAND IN 2010–2015**

DOI: 10.15611/pn.2017.485.11

JEL Classification: H24

Streszczenie: Artykuł przedstawia zagadnienie udziałów w dochodach w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatku dochodowym od osób prawnych przekazywanych przez budżet centralny do poszczególnych budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, województwa). W opracowaniu ujęto również różnego rodzaju zachęty stosowane przez JST w celu zwiększenia wpływów. W części zasadniczej przeanalizowano dane statystyczne o kształtowaniu się udziałów we wpływach dla JST w podziale na województwa. Analiza dotyczyła pięcioletniego okresu i zawierała się w latach 2011–2015. Końcowo wyciągnięto wnioski z przeprowadzonej analizy, które sprowadzały się m.in. do stwierdzenia, że największe znaczenie w dochodach JST mają udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych. Dodatkowo wskazano na możliwości zmian, które mogłyby się przyczynić do sprawniejszego przekazywania udziałów w podatkach dochodowych.

Słowa kluczowe: udziały w podatkach dochodowych, podatek CIT, podatek PIT.

Summary: The article presents the problem of the shares in income in personal income tax and corporate income tax transferred from the central budget to individual budgets of local government units (gminas, poviats, voivodships). The article also includes different types of incentives used by local governments to increase revenues. The main part analyzes statistical data on the formation of shares in the influence for territorial self-government units by voivodship. The analysis covered a five-year period and comprised the years 2011 and 2015. Finally, conclusions were drawn from the analysis which among others stated that the most important in the income of local governments was the share of income tax from individuals.

In addition, there were indications of potential changes that could contribute to a better transfer of shares in income taxes.

Keywords: shares in income taxes, CIT, PIT.

1. Wstęp

Obecne regulacje prawne przewidują transfery pieniężne z budżetu centralnego do budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Przepływy pieniężne pomiędzy budżetami polegają m.in. na przekazywaniu udziałów we wpływach w podatkach dochodowych stanowiących dochód budżetu państwa. Otrzymywane środki przez gminy, powiaty czy też województwa są niezwykle ważne z punktu widzenia ich gospodarki finansowej. Zagadnienie to nabiera szczególnego znaczenia w aspekcie funkcjonowania finansów publicznych w wymienionych jednostkach samorządowych. Zasadne wydaje się więc przedstawienie tej tematyki i wskazanie kierunków zmian, które przyczyniłyby się do usprawnienia mechanizmu przekazywania udziałów we wpływach w podatkach dochodowych do JST. Dodatkowo na podstawie danych statystycznych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych podjęto próbę wskazania, które z udziałów w omawianych podatkach mają największe znaczenie z punktu widzenia otrzymywanych transferów.

W ramach artykułu zastosowano metodę opisową analizy danych statystycznych o przekazanych udziałach: w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatkowo obliczono wskaźniki dynamiki dla udziałów w wymienionych podatkach przekazanych gminom, powiatom (na terenie poszczególnych województw) oraz dla województw.

2. Zakres dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego

Każda jednostka samorządu terytorialnego prowadzi własną i przemyślaną gospodarkę finansową. Z jednej strony pozyskuje niezbędne środki, tj. dochody, by następnie je wydatkować na określone cele. Pozyskiwanie pieniędzy do budżetu odbywa się w różnorodny sposób. Głównymi dochodami pozyskiwanymi do budżetu są podatki, które zalicza się do dochodów własnych.

Władza ustawodawcza często przekazuje kompetencje od rządu centralnego do niższych poziomów rządu w odniesieniu do zasobów finansowych w celu zapewnienia finansowania zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wiąże się to z pojęciem federalizmu fiskalnego. Do zagranicznych ekonomistów, którzy podejmowali tę tematykę w swoich publikacjach, należą m.in.: Oates [2001], Blankart [2011], Rosen i Gayer [2013].

Piotrowska-Marczak [2014, s. 850] zwraca uwagę, że federalizm fiskalny jest procesem zmierzającym do racjonalnego gospodarowania środkami, w tym dochodami własnymi.

W literaturze przedmiotu często spotyka się pogląd, że dochody własne są szczególnie ważne w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, stanowią bowiem podstawę jej samodzielności finansowej [Marczak 2007, s. 174–175].

Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wśród dochodów wymienia [Ustawa z 13 listopada 2003]:

- dochody własne,
- subwencję ogólną,
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Wymieniony akt prawny precyzuje (art. 4), iż dochodami własnymi gminy są:

- wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, podatku od czynności cywilnoprawnych,
- wpływy z opłat: skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów, reklamowej i eksploatacyjnej,
- dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych,
- dochody z majątku gminy,
- spadki i darowizny na rzecz gminy,
- dochody z kar i grzywien, odsetki od nieterminowych wpłat podatków oraz odsetki od udzielonych pożyczek,
- odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- dotacje z innych budżetów JST,
- 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami.

Ustawa jednak nie wypracowała jednolitej definicji dochodów własnych jednostki samorządu terytorialnego. Wyjaśnienie terminu można znaleźć na łamach literatury ekonomicznej, gdzie przedstawia się również cechy, jakie powinny spełniać te dochody.

Pierwsza z osób zajmujących się tą tematyką, E. Denek, bierze pod uwagę samodzielność finansową i próbuje podzielić na dochody w ujęciu wąskim, na które samorząd może oddziaływać, oraz szerokim. W tej grupie próbuje wyróżnić dochody pobierane ze źródeł zlokalizowanych na terenie danego samorządu oraz przekazywane do dyspozycji jednostkom bezterminowo i na mocy aktów prawnych [Denek i in. 2001, s. 159]. W całokształcie prezentowanych ujęć autorka jednak nigdzie nie zaliczyła udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Inni ekonomiści prezentują stanowisko, iż dochody uzyskiwane przez jednostki samorządowe z tytułu udziałów w podatkach państwowych należy zaliczyć do dochodów wyrównawczych, nazywanych również uzupełniającymi. Podstawy tej opinii leżą przede wszystkim w stwierdzeniu, iż dochody własne nie mogą podlegać żadnym ograniczeniom ze strony państwa. Jednostka je pobierająca powinna mieć możliwość bezpośredniego wpływu na ich pobór.

W tym temacie wypowiadają się także inni ekonomiści, tj. M. Kosek-Wojnar oraz K. Surówka [2007, s. 71], którzy zaliczają je do dochodów mających charakter uzupełniający. Inni ekonomiści, np. E. Kornberger-Sokołowska [2001, s. 71], piszą również, że samorządowe organy podatkowe nie mają władztwa podatkowego w zakresie udziałów w podatkach państwowych, co wiąże się niezaprzeczalnie z wydajnością fiskalną tych dochodów.

3. Zasady ustalania udziałów w podatkach dochodowych

Obowiązujące w Polsce przepisy ustaw podatkowych w zakresie podatków dochodowych pozwalają transferować część wpływów uzyskanych przez budżet centralny do budżetów jednostek samorządu terytorialnego. W szczególności brane są pod uwagę następujące podatki:

- ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych [Ustawa z 26 lipca 1991],
- ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych [Ustawa z 15 lutego 1992],
- ustawa z 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne [Ustawa z 20 listopada 1998].

Wpłacane przez podatników zaliczki na podatek dochodowy do urzędu skarbowego są po odpowiednim przeliczeniu i wyznaczeniu kwoty należnej przekazywane samorządom terytorialnym. W ciągu roku podatkowego nasilenie wpłat jest różnorodne i zależy przede wszystkim od wpłat zaliczek przez podatników, a te nie są jednorodne. Istnieją przepisy prawne, które pozwalają podatnikom wybierać różne formy opłacania zaliczek na podatek dochodowy. Wyróżnić tutaj można przede wszystkim zaliczki wpłacane w formie miesięcznej, kwartalnej bądź uproszczonej. W związku z takimi uregulowaniami samorządy niejednokrotnie dostają wpłaty do budżetu z opóźnieniem.

Zasady ustalania kwot należnych udziałów w podatkach dochodowych stanowiących dochód budżetu państwa zawiera ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego [Ustawa z 13 listopada 2003]. W szczególności art. 9 wymienionej ustawy precyzuje sposoby ustalania wysokości udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych. Zgodnie z nim kwotę udziału:

a) gminy we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się, mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez 0,3934 i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze gminy, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku,

b) powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się, mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez 0,1025 i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzają-

cym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze powiatu, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku,

c) województwa we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się, mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez 0,0160 i wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na obszarze województwa, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku.

Wskaźniki wymienione w pkt a–c ustala się na podstawie danych zawartych w złożonych zeznaniach podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznym obliczeniu podatku dokonany przez płatników, według stanu na dzień 15 września roku bazowego.

W następnym art. 10 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego sprecyzowano zasady ustalania wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych. W myśl przewidzianych zasad, jeśli podatnik podatku dochodowego od osób prawnych posiada zakład (oddział) położony na obszarze jednostki samorządu terytorialnego innej niż właściwa dla jego siedziby, to część dochodu z tytułu udziału we wpływach z tego podatku jest przekazywana do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, na której obszarze znajduje się ten zakład (oddział), proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nim osób na podstawie umowy o pracę. Ustawodawca przewidział również, że udziały w podatku dochodowym od osób prawnych będą też obejmowały podatników prowadzących działalność poprzez położony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zakład zagraniczny. Część dochodu z tytułu udziału we wpływach z tego podatku jest przekazywana do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, na której obszarze wykonują prace, na podstawie umowy o pracę, osoby zatrudnione przez tego podatnika lub przez jego zagraniczny zakład, proporcjonalnie do liczby osób zatrudnionych przez niego lub ten zagraniczny zakład na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przedsiębiorcy zmuszeni są jednak do sporządzania i przekazywania do urzędów skarbowych informacji, zawierających wykaz zakładów (oddziałów) oraz liczbę osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, świadczących pracę w poszczególnych zakładach, ze wskazaniem jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze są położone.

Przedstawione reguły obliczania należnych udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa są skomplikowane do stosowania oraz pracochłonne. W szczególności konieczne jest ustalenie liczby osób, które zamieszkiwały teren danej jednostki samorządu terytorialnego. Dodatkowo podatnicy płacący podatek dochodowy od osób prawnych zobowiązani są do składania informacji podatkowych w zakresie liczby osób zatrudnionych w jednostkach (oddziałach) organizacyjnych przedsiębiorców, jednakże położonych na obszarze właściwości terytorialnej danego samorządu. Mimo iż jest to czynność administracyjna – ze strony podmiotów podatkowych, to zajmuje ona dużo czasu. Podatnicy muszą skompletować informacje konieczne do sporządzenia informacji i następnie przekazać do właściwego organu

podatkowego. Za brak wywiązywania się z tego obowiązku może być nałożona na podatnika kara w postaci mandatu karnego.

Przekazanie stosownych udziałów na rzecz jednostek samorządu terytorialnego jest więc uzależnione od terminowego, rzetelnego i niewadliwego przedstawienia informacji podatkowej przez przedsiębiorcę dla urzędu skarbowego. Tutaj mogą pojawić się problemy wiążące się z nieterminowym przekazaniem formularza podatkowego przez przedsiębiorcę do organu podatkowego, co w znaczący sposób może zakłócić proces przekazywania przez komórkę rachunkowości podatkowej stosownych udziałów w podatkach dochodowych dla konkretnego budżetu samorządowego. Sprawa wydaje się być niepokojąca zwłaszcza w sytuacji, gdy urząd nie dostaje stosownej dokumentacji, na podstawie której może przekazać właściwe kwoty udziałów. Pojawiają się niekiedy sytuacje, gdy urzędy skarbowe przekazujące część podatków dochodowych do gmin, powiatów czy województw muszą płacić odsetki od nieterminowego przekazywania udziałów, co często nie jest przez nie zawinione. Taka sytuacja pogarsza stan rozliczeń.

Omawiane dochody budżetów samorządu terytorialnego stanowią cenny dopływ środków. Z punktu widzenia prowadzenia gospodarki finansowej każdego samorządu są one ważnym punktem w całokształcie dochodów budżetowych. Niektóre gminy czy miasta prześcigają się w pomysłach, jak zwiększyć wartość udziałów we wpływach w podatkach dochodowych. Zazwyczaj skupiają się na akcji promocyjnej „Tu mieszkam, tu płacę podatki”¹. Działania mają charakter loterii z nagrodami, skierowanej do osób fizycznych, którzy zameldują się w mieście Rzeszów. W ślad za meldunkiem będą wpływały zwiększone udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych do budżetu miasta.

Innymi działaniami promocyjnymi podejmowanymi przez samorządy jest zwolnienie z niektórych podatków lokalnych dla przedsiębiorców, którzy zarejestrują siedzibę własnej jednostki na terenie danej gminy bądź miasta. Takim przykładem może być podkarpacka Gmina Radymno², która zwalnia przedsiębiorców z podatku od środków transportowych.

Spotyka się także inne działania promujące przedsiębiorców do działalności na terenie gminy. Położona w województwie podkarpackim Gmina Białobrzegi przewiduje zwolnienie dla jednostek gospodarczych również z podatku od środków transportowych, jednakże dopiero po zrealizowaniu ściśle określonej inwestycji na terenie gminy. Zasady przyznawania ulgi mówią, że jednostka gospodarcza ma zrealizować na terenie Gminy Białobrzegi nową inwestycję, przez którą rozumie się nowo wybudowane budynki i budowle lub ich części zajęte na prowadzenie działalności gospodarczej i stanowiące bazę eksploatacyjną. Przedsiębiorca musi więc złożyć stosowny wniosek, by uzyskać zwolnienie. Okres, przez który przedsiębiorca nie płaci podatku od środków transportowych, wynosi:

¹ Strona internetowa Urzędu Miasta Rzeszowa, www.rzeszow.pl (1.03.2017).

² Gmina Radymno, www.radymno.pl (1.03.2017).

- 1 rok, jeśli wartość nowej inwestycji wynosi co najmniej 100 000 zł,
- 2 lata, jeśli wartość nowej inwestycji wynosi co najmniej 300 000 zł,
- 3 lata, jeśli wartość nowej inwestycji wynosi co najmniej 500 000 zł oraz podmiot zwolniony z podatku będzie prowadził działalność gospodarczą przez 6 lat pod rygorem utraty prawa do zwolnienia za cały okres, przez jaki korzystał ze zwolnienia.

Duże miasta będące gminami również dostrzegły walor finansowy w postaci udziałów we wpływach w podatkach dochodowych. Przykładem może być tutaj Miasto i Gmina Wrocław, która oferuje zwolnienie w podatku od nieruchomości. Reguły zwolnień przewidują, że za każde utworzone miejsce pracy związane z nową inwestycją na terenie Wrocławia przysługuje zwolnienie w podatku od nieruchomości obejmujące 60 m² powierzchni budynków lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej. Wprowadzone zasady mówią, że okres zwolnienia wynosi 12 miesięcy w przypadku utworzenia do 2 miejsc pracy. Zwolnienie można przedłużyć o 6 miesięcy w przypadku utworzenia kolejnego miejsca pracy. Podatnicy zobowiązani są do utrzymania nowo utworzonych miejsc pracy na terenie Wrocławia co najmniej 3 lata od dnia obsadzenia pierwszego stanowiska (mali i średni przedsiębiorcy) oraz 5 lat w przypadku dużych przedsiębiorców.

Z zaprezentowanych przykładów działań samorządów terytorialnych zmierzających do zwiększenia wpływów z tytułu udziałów w podatkach dochodowych wynika, że jednostki te starają się maksymalizować wpływy w różnorodny sposób. Można wskazać, że taki styl postępowania będzie coraz bardziej widoczny, ponieważ samorządy mają bardzo ograniczone pole pozyskiwania dodatkowych funduszy do własnego budżetu. Mogą często działać tylko w ściśle określonych ramach, na ile pozwoli im ustawodawca. Ograniczoność źródeł podatkowych wynikających z ustawy o podatkach lokalnych będzie skłaniała zarządzających daną jednostką szczebla samorządowego do wprowadzania zachęt dla przedsiębiorców oraz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, by swoją siedzibę lub miejsce zameldowania utrzymywali na jej terenie. Taki sposób postępowania ze strony samorządów daje podstawę do stwierdzenia, iż w budżetach lokalnych coraz większą wagę przywiązuje się do dochodów w postaci udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Innymi słowy, można powiedzieć, że wzrasta znaczenie transferów uzyskiwanych z budżetu państwa w postaci części zebranych podatków dochodowych.

Ustawa z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego jako źródła dochodów własnych gmin definiuje między innymi udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Jednocześnie wskazuje, że wysokość tego udziału wynosi 6,71 proc. z wpływów od podatników CIT posiadających siedzibę na obszarze danej gminy. W sytuacji gdy podatnik CIT posiada zakład (oddział) położony na obszarze gminy innej niż właściwa dla jego siedziby, wówczas część dochodu z tytułu udziału we wpływach z CIT przekazywana jest do budżetu gminy, na której terenie znajduje się ten zakład (oddział), proporcjonalnie do liczby zatrudnionych w nim osób na podstawie umowy o pracę.

4. Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych

W ramach niniejszego rozdziału przeprowadzono analizę danych statystycznych z Banku Danych Lokalnych, Głównego Urzędu Statystycznego o wartości pozytywnych udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych przez poszczególne województwa, powiaty oraz gminy. Zakres prezentowanych danych zamyka się w okresie od 2011 do 2015 r. Pod każdą tabelą umieszczono krótkie wnioski dotyczące analizowanej tematyki. Ponadto dla wymienionego okresu obliczono wskaźniki dynamiki udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych dla jednostek samorządowych położonych w poszczególnych województwach.

Tabela 1. Udziały województw w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób prawnych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	zł	zł	zł	zł	zł
Polska	4 437 779 494,13	4 385 337 621,42	4 062 038 428,23	4 164 153 339,28	4 563 796 287,42
Łódzkie	251 773 355,52	229 419 473,33	242 962 451,47	238 045 910,20	263 716 087,28
Mazowieckie	1 369 751 968,00	1 348 389 687,38	1 145 470 972,40	1 242 548 262,94	1 383 426 069,52
Małopolskie	275 341 355,53	264 194 124,47	266 365 951,39	286 668 819,44	306 623 254,88
Śląskie	537 131 294,62	437 575 651,91	393 289 487,50	418 322 842,08	430 883 626,71
Lubelskie	115 385 758,30	119 401 032,50	126 957 197,47	129 033 091,97	121 614 195,99
Podkarpackie	131 158 926,43	117 905 985,35	121 670 909,59	133 334 863,36	139 005 280,39
Podlaskie	51 172 284,26	47 668 750,54	65 770 774,05	59 377 176,27	64 611 936,04
Świętokrzyskie	92 533 578,05	71 379 778,22	61 968 278,74	65 508 387,56	72 374 690,14
Lubuskie	71 058 200,48	63 860 857,09	70 554 300,25	77 093 491,75	81 001 266,33
Wielkopolskie	415 023 328,19	356 249 689,12	366 429 484,16	407 516 983,01	477 095 858,25
Zachodnio-pomorskie	116 391 383,90	116 550 611,94	115 805 554,61	118 983 744,73	126 181 547,43
Dolnośląskie	466 544 737,81	690 035 509,98	505 002 824,70	404 968 430,47	492 495 340,35
Opolskie	73 210 991,25	71 034 215,80	79 783 194,10	65 680 091,22	79 618 318,05
Kujawsko-pomorskie	155 579 019,62	167 083 931,88	165 689 787,37	172 273 027,17	179 625 782,21
Pomorskie	254 785 564,86	221 025 537,70	260 936 700,37	269 149 615,08	265 183 166,69
Warmińsko-mazurskie	60 937 747,31	63 562 784,21	73 380 560,06	75 648 602,03	80 339 867,16

Źródło: [Bank Danych Lokalnych].

Z danych w tabeli 1 wynika, iż:

- największe udziały w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych w latach 2011–2015 posiada województwo mazowieckie (we wszystkich bada-

nych latach udziały we wpływach przekraczały ponad 1 mld zł), dolnośląskie (z udziałami mieszczącymi się w przedziale 404–690 mln zł), śląskie (w 2011 r. udziały przekroczyły 0,5 mld, natomiast w kolejnych latach były o kilkadziesiąt milionów niższe),

- do województw o najniższej wartości udziałów w dochodach budżetu państwa w podatku od osób prawnych należą podlaskie i lubuskie, co może świadczyć, iż tereny te nie są zdominowane przez podatników CIT.

Tabela 2. Dynamika udziałów województw w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób prawnych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	%	%	%	%	%
Polska	100	98,8	92,6	102,5	109,6
Łódzkie	100	91,1	105,9	98,0	110,8
Mazowieckie	100	98,4	85,0	108,5	111,3
Małopolskie	100	96,0	100,8	107,6	107,0
Śląskie	100	81,5	89,9	106,4	103,0
Lubelskie	100	103,5	106,3	101,6	94,3
Podkarpackie	100	89,9	103,2	109,6	104,3
Podlaskie	100	93,2	138,0	90,3	108,8
Świętokrzyskie	100	77,1	86,8	105,7	110,5
Lubuskie	100	89,9	110,5	109,3	105,1
Wielkopolskie	100	85,8	102,9	111,2	117,1
Zachodniopomorskie	100	100,1	99,4	102,7	106,0
Dolnośląskie	100	147,9	73,2	80,2	121,6
Opolskie	100	97,0	112,3	82,3	121,2
Kujawsko-pomorskie	100	107,4	99,2	104,0	104,3
Pomorskie	100	86,7	118,1	103,1	98,5
Warmińsko-mazurskie	100	104,3	115,4	103,1	106,2

Źródło: obliczenia własne.

Z analizy tabeli 2 wynika, iż:

- zaprezentowane wskaźniki dynamiki cechują się wysoką różnorodnością wśród województw,
- dane wskazują, iż tylko województwo wielkopolskie powiększało w badanym okresie udziały w podatku dochodowym od osób prawnych, co może świadczyć o dobrej koniunkturze wśród przedsiębiorców prowadzących działalność na tym terenie,

- dość dobra sytuacja panuje w województwie podkarpackim, o czym świadczy dynamika udziałów w latach 2013–2015.

Tabela 3. Udziały powiatów w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób prawnych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	zł	zł	zł	zł	zł
Polska	158 889 080,23	163 651 531,79	154 332 806,09	146 342 071,78	157 930 642,67
Łódzkie	11 020 536,86	9 546 387,99	10 847 935,19	11 193 315,99	11 782 466,58
Mazowieckie	22 993 234,51	19 855 336,22	23 280 264,49	22 063 624,38	22 305 652,77
Małopolskie	10 297 625,55	10 203 988,59	10 116 001,12	9 945 960,38	12 122 653,53
Śląskie	12 462 075,33	11 132 179,88	9 310 647,89	9 867 164,34	10 160 537,97
Lubelskie	5 719 610,53	5 953 314,12	5 839 079,98	5 877 871,47	5 089 982,10
Podkarpackie	7 724 678,80	7 228 387,72	6 890 918,53	8 402 362,11	8 363 736,64
Podlaskie	1 641 531,99	1 628 465,88	2 741 277,78	1 948 916,59	2 351 451,44
Świętokrzyskie	6 413 567,22	4 600 348,37	4 258 325,23	3 719 086,40	4 535 712,59
Lubuskie	3 889 296,29	3 352 601,80	3 779 400,41	4 393 577,55	4 364 291,29
Wielkopolskie	18 820 321,48	15 039 454,51	17 680 603,66	19 729 655,78	22 562 848,43
Zachodnio-pomorskie	4 882 472,76	5 058 962,68	5 200 578,81	5 496 812,03	5 490 310,79
Dolnośląskie	30 624 551,65	49 071 097,45	31 262 242,10	20 859 596,67	25 463 660,15
Opolskie	5 079 603,44	4 982 413,73	5 415 127,89	4 135 718,94	5 392 565,40
Kujawsko-pomorskie	6 174 191,01	5 454 086,50	6 293 841,72	6 697 662,11	6 769 664,35
Pomorskie	7 973 351,14	7 415 775,65	7 841 865,39	8 017 940,83	7 675 165,36
Warmińsko-mazurskie	3 172 431,67	3 128 730,70	3 574 695,90	3 992 806,21	3 499 943,28

Źródło: [Bank Danych Lokalnych].

Z danych umieszczonych w tabeli 3 wyciągnięto następujące wnioski:

- największe udziały w podatku CIT posiadały powiaty z województwa dolnośląskiego, mazowieckiego oraz małopolskiego,
- powiaty w województwie podlaskim (w każdym roku nie przekroczyło 3 mln zł) i lubuskim (w badanym okresie nie przekroczyło 5 mln zł rocznie) otrzymały najmniejsze dofinansowanie, co z punktu widzenia realizacji nałożonych zadań nie jest pozytywnym zjawiskiem.

Dane umieszczone w tabeli 4 pokazują, iż najlepsza dynamika dla udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych dla powiatów w latach 2011–2015 istniała w powiatach województwa wielkopolskiego i zachodniopomorskiego. Powiaty w pozostałych województwach generalnie odnotowały spadek udziałów we wpły-

Tabela 4. Dynamika udziałów powiatów w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób prawnych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	%	%	%	%	%
Polska	100	103,0	94,3	94,8	107,9
Łódzkie	100	86,6	113,6	103,2	105,3
Mazowieckie	100	86,4	117,2	94,8	101,1
Małopolskie	100	99,1	99,1	98,3	121,9
Śląskie	100	89,3	83,6	106,0	103,0
Lubelskie	100	104,1	98,1	100,7	86,6
Podkarpackie	100	93,6	95,3	121,9	99,5
Podlaskie	100	99,2	168,3	71,1	120,7
Świętokrzyskie	100	71,7	92,6	87,3	122,0
Lubuskie	100	86,2	112,7	116,3	99,3
Wielkopolskie	100	79,9	117,6	111,6	114,4
Zachodniopomorskie	100	103,6	102,8	105,7	99,9
Dolnośląskie	100	160,2	63,7	66,7	122,1
Opolskie	100	98,1	108,7	76,4	130,4
Kujawsko-pomorskie	100	88,3	115,4	106,4	101,1
Pomorskie	100	93,0	105,7	102,2	95,7
Warmińsko-mazurskie	100	98,6	114,3	111,7	87,7

Źródło: obliczenia własne.

tach w podatku CIT. Największy można zaobserwować w powiatach województwa dolnośląskiego, gdzie pomiędzy latami 2012/2013 istnieje prawie 60% spadek tych dochodów.

Na podstawie danych umieszczonych w tabeli 5 można stwierdzić, iż największe udziały w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych przypadły gminom położonym w województwie mazowieckim (w latach 2011, 2012, 2015 ponad 700 mln zł). Z kolei najmniejsze udziały w opisywanym podatku otrzymały gminy w województwie podlaskim, warmińsko-mazurskim (w badanych latach tylko w 2015 roku wpłacone udziały przekroczyły kwotę 40 mln zł) oraz opolskim, gdzie kwota otrzymanych transferów z budżetu centralnego nie przekroczyła 38,5 mln w analizowanych latach.

Z obliczonych wskaźników dynamiki udziałów gmin w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011–2015 można wywnioskować, że gminy województwa małopolskiego, podkarpackiego, lubuskiego, warmińsko-mazurskiego i kujawsko-pomorskiego sukcesywnie powiększały otrzymane transfery

Tabela 5. Udziały gmin w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób prawnych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	zł	zł	zł	zł	zł
Polska	2 280 203 447,77	2 251 656 704,86	2 083 759 475,05	2 129 986 847,37	2 354 417 211,65
Łódzkie	127 953 370,92	118 507 036,60	120 606 434,87	120 172 139,72	133 069 506,44
Mazowieckie	732 031 690,60	723 957 008,90	604 875 903,47	658 712 273,70	738 495 524,89
Małopolskie	141 592 272,15	134 163 411,13	137 055 927,51	147 295 555,77	157 485 488,76
Śląskie	283 979 437,21	229 094 363,76	209 457 772,43	217 389 957,20	226 271 154,65
Lubelskie	57 573 675,18	59 878 295,49	64 305 527,67	64 610 444,05	61 781 908,41
Podkarpackie	64 519 075,20	57 604 388,31	60 252 417,95	65 480 091,68	67 478 186,60
Podlaskie	25 762 955,68	25 764 933,87	33 233 866,65	31 038 187,74	32 672 079,59
Świętokrzyskie	41 362 710,85	34 302 243,28	32 500 047,07	29 617 350,87	35 433 431,83
Lubuskie	35 546 445,90	31 799 587,82	34 871 535,67	37 508 389,96	40 448 327,76
Wielkopolskie	208 574 106,55	180 272 462,13	186 031 534,20	201 469 395,82	241 421 770,45
Zachodnio-pomorskie	58 156 214,91	59 382 721,57	58 592 012,90	59 675 234,80	62 846 571,45
Dolnośląskie	226 244 718,93	330 776 419,75	246 656 228,97	202 784 491,90	243 135 405,83
Opolskie	35 110 842,83	34 092 227,60	38 387 742,39	32 254 073,49	38 335 204,12
Kujawsko-pomorskie	79 346 635,61	86 321 541,07	84 559 770,60	87 588 269,43	93 940 279,28
Pomorskie	131 970 712,26	114 217 300,23	135 474 200,83	137 466 263,47	140 281 267,91
Warmińsko-mazurskie	30 478 582,99	31 522 763,35	36 898 551,87	36 924 727,77	41 321 103,68

Źródło: [Bank Danych Lokalnych].

Tabela 6. Dynamika udziałów gmin w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób prawnych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	%	%	%	%	%
1	2	3	4	5	6
Polska	100	98,7	92,5	102,2	110,5
Łódzkie	100	92,6	101,8	99,6	110,7
Mazowieckie	100	98,9	83,6	108,9	112,1
Małopolskie	100	94,8	102,2	107,5	106,9
Śląskie	100	80,7	91,4	103,8	104,1
Lubelskie	100	104,0	107,4	100,5	95,6
Podkarpackie	100	89,3	104,6	108,7	103,1

Tabela 6, cd.

1	2	3	4	5	6
Podlaskie	100	100,0	129,0	93,4	105,3
Świętokrzyskie	100	82,9	94,7	91,1	119,6
Lubuskie	100	89,5	109,7	107,6	107,8
Wielkopolskie	100	86,4	103,2	108,3	119,8
Zachodniopomorskie	100	102,1	98,7	101,8	105,3
Dolnośląskie	100	146,2	74,6	82,2	119,9
Opolskie	100	97,1	112,6	84,0	118,9
Kujawsko-pomorskie	100	108,8	98,0	103,6	107,3
Pomorskie	100	86,5	118,6	101,5	102,0
Warmińsko-mazurskie	100	103,4	117,1	100,1	111,9

Źródło: obliczenia własne.

podatkowe z budżetu. Wśród gmin województwa świętokrzyskiego w latach 2012–2014 uwidoczono poważny spadek transferów w postaci udziałów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

5. Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych

W ramach niniejszego rozdziału zaprezentowano dane statystyczne w odniesieniu do zrealizowanych w latach 2011–2015 udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych przez jednostki samorządu terytorialnego, tj. województwa, powiaty oraz gminy (odpowiednio tabela 7, 9, 11). Dodatkowo obliczono również za lata 2012–2015 wskaźnik dynamiki udziałów w podatku PIT w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego (odpowiednio tabela 8, 10, 12).

Dane zamieszczone w tabeli 7 pokazują, iż największe transfery udziałów w podatku PIT dostało województwo mazowieckie, śląskie przeszło 100 mln zł. W województwie wielkopolskim sytuacja była zróżnicowana, bowiem w latach 2011–2013 kwota wpłat budżetu nie przekroczyła 100 mln zł. Pozostałe zaś lata 2014–2015 pokazują, iż budżet województwa otrzymał odpowiednio około 100,4 mln zł i 109,5 mln zł. Otrzymywanie większych transferów z pewnością było pochodną coraz to większych dochodów uzyskiwanych przez podatników, a tym samym dużych transferów do budżetu podatku dochodowego.

Poziom obliczonych wskaźników dynamiki zaprezentowany w tabeli 8 jest bardzo satysfakcjonujący. Wszystkie województwa notowały przeważnie wzrost otrzymywanych wpłat z budżetu centralnego. W okresie objętym analizą istniały co prawda nieznaczne spadki z okresu na okres (zwykle było to około 2%). W ostatnim roku, tj. 2015, dynamika udziałów we wpływach z podatki PIT do budżetu województwa zachodniopomorskiego i wielkopolskiego była ponad 1% wyższa aniżeli średnia dla kraju.

Tabela 7. Udziały województw w dochodach w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób fizycznych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	zł	zł	zł	zł	zł
Polska	961 574 761,00	1 003 869 194,00	1 054 135 305,00	1 137 478 007,00	1 230 444 802,00
Łódzkie	59 017 689,00	62 175 464,00	64 858 631,00	70 066 445,00	75 687 155,00
Mazowieckie	211 095 534,00	218 064 530,00	227 840 014,00	246 036 903,00	264 546 460,00
Małopolskie	78 520 600,00	81 581 285,00	85 792 953,00	92 147 554,00	100 195 736,00
Śląskie	131 724 151,00	136 586 410,00	143 067 411,00	155 514 758,00	166 801 434,00
Lubelskie	36 519 338,00	39 109 797,00	40 597 264,00	43 865 534,00	47 647 785,00
Podkarpackie	33 380 105,00	35 796 089,00	38 219 411,00	41 678 497,00	45 265 296,00
Podlaskie	21 686 449,00	23 297 450,00	24 240 900,00	26 068 785,00	28 243 142,00
Świętokrzyskie	22 471 599,00	23 654 630,00	25 148 590,00	26 998 711,00	28 567 536,00
Lubuskie	20 614 957,00	22 112 222,00	23 179 887,00	24 748 849,00	27 014 505,00
Wielkopolskie	84 588 859,00	88 494 232,00	93 593 939,00	100 455 233,00	109 549 482,00
Zachodnio-pomorskie	38 135 330,00	38 908 834,00	40 867 981,00	43 822 041,00	48 179 548,00
Dolnośląskie	75 394 259,00	79 278 255,00	83 649 379,00	90 477 637,00	98 817 373,00
Opolskie	20 548 756,00	21 371 228,00	22 460 664,00	24 318 693,00	25 923 739,00
Kujawsko-pomorskie	43 358 776,00	45 656 052,00	48 065 728,00	51 346 161,00	55 471 793,00
Pomorskie	58 093 296,00	59 602 545,00	62 957 914,00	68 006 334,00	74 163 544,00
Warmińsko-mazurskie	26 425 063,00	28 180 171,00	29 594 639,00	31 925 872,00	34 370 274,00

Źródło: [Bank Danych Lokalnych].

Tabela 8. Dynamika udziałów województw w dochodach w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób fizycznych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	%	%	%	%	%
1	2	3	4	5	6
Polska	100	104,4	105,0	107,9	108,2
Łódzkie	100	105,4	104,3	108,0	108,0
Mazowieckie	100	103,3	104,5	108,0	107,5
Małopolskie	100	103,9	105,2	107,4	108,7
Śląskie	100	103,7	104,7	108,7	107,3
Lubelskie	100	107,1	103,8	108,1	108,6
Podkarpackie	100	107,2	106,8	109,1	108,6
Podlaskie	100	107,4	104,0	107,5	108,3

Tabela 8, cd.

1	2	3	4	5	6
Świętokrzyskie	100	105,3	106,3	107,4	105,8
Lubuskie	100	107,3	104,8	106,8	109,2
Wielkopolskie	100	104,6	105,8	107,3	109,1
Zachodniopomorskie	100	102,0	105,0	107,2	109,9
Dolnośląskie	100	105,2	105,5	108,2	109,2
Opolskie	100	104,0	105,1	108,3	106,6
Kujawsko-pomorskie	100	105,3	105,3	106,8	108,0
Pomorskie	100	102,6	105,6	108,0	109,1
Warmińsko-mazurskie	100	106,6	105,0	107,9	107,7

Źródło: obliczenia własne.

Tabela 9. Udziały powiatów w dochodach w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób fizycznych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	zł	zł	zł	zł	zł
Polska	3 131 467 646,00	3 322 366 393,00	3 513 314 224,00	3 819 607 426,00	4 165 736 852,00
Łódzkie	200 543 559,00	213 649 990,00	227 707 739,00	249 041 546,00	271 628 417,00
Mazowieckie	519 848 163,00	545 198 651,00	572 326 755,00	622 790 822,00	671 654 321,00
Małopolskie	273 529 087,00	289 951 899,00	308 090 683,00	330 756 115,00	363 775 562,00
Śląskie	313 266 668,00	330 925 986,00	351 741 860,00	386 968 810,00	416 525 046,00
Lubelskie	136 485 533,00	149 054 113,00	156 651 647,00	170 810 137,00	185 899 697,00
Podkarpackie	155 573 732,00	167 357 937,00	180 058 505,00	197 390 165,00	215 598 410,00
Podlaskie	66 163 616,00	72 064 911,00	77 337 537,00	82 394 182,00	91 078 104,00
Świętokrzyskie	102 645 510,00	109 062 070,00	117 248 587,00	126 008 689,00	134 665 593,00
Lubuskie	86 480 426,00	93 233 846,00	99 343 431,00	106 849 137,00	117 600 984,00
Wielkopolskie	338 978 836,00	359 881 954,00	386 570 964,00	419 732 007,00	463 880 413,00
Zachodnio-pomorskie	133 632 934,00	138 415 202,00	146 841 624,00	159 358 887,00	176 062 603,00
Dolnośląskie	287 416 250,00	306 266 985,00	306 150 380,00	334 145 146,00	367 660 557,00
Opolskie	102 212 201,00	106 828 922,00	112 952 146,00	123 002 700,00	131 631 679,00
Kujawsko-pomorskie	136 616 729,00	145 941 400,00	156 897 352,00	169 238 523,00	184 778 629,00
Pomorskie	168 093 477,00	175 919 429,00	187 370 178,00	203 659 583,00	224 241 590,00
Warmińsko-mazurskie	109 980 925,00	118 613 098,00	126 024 836,00	137 460 977,00	149 055 247,00

Źródło: [Bank Danych Lokalnych].

Informacje o udziałach przysługujących powiatom w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2011–2015 uwiadcniają, iż roczne transfery dla powiatów kształtowały się w przedziale od 3,1 do 4,1 mln zł. Największe zaś udziały przypadły powiatom w województwie mazowieckim – ponad 0,5 mld zł w każdym z badanych lat. Najmniejsze udziały w dochodach budżetu państwa zostały zaobserwowane w powiatach województwa lubuskiego i podlaskiego (poniżej 100 mln zł).

Tabela 10. Dynamika udziałów powiatów w dochodach w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób fizycznych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	%	%	%	%	%
Polska	100,0	106,1	105,7	108,7	109,1
Łódzkie	100,0	106,5	106,6	109,4	109,1
Mazowieckie	100,0	104,9	105,0	108,8	107,8
Małopolskie	100,0	106,0	106,3	107,4	110,0
Śląskie	100,0	105,6	106,3	110,0	107,6
Lubelskie	100,0	109,2	105,1	109,0	108,8
Podkarpackie	100,0	107,6	107,6	109,6	109,2
Podlaskie	100,0	108,9	107,3	106,5	110,5
Świętokrzyskie	100,0	106,3	107,5	107,5	106,9
Lubuskie	100,0	107,8	106,6	107,6	110,1
Wielkopolskie	100,0	106,2	107,4	108,6	110,5
Zachodniopomorskie	100,0	103,6	106,1	108,5	110,5
Dolnośląskie	100,0	106,6	100,0	109,1	110,0
Opolskie	100,0	104,5	105,7	108,9	107,0
Kujawsko-pomorskie	100,0	106,8	107,5	107,9	109,2
Pomorskie	100,0	104,7	106,5	108,7	110,1
Warmińsko-mazurskie	100,0	107,8	106,2	109,1	108,4

Źródło: obliczenia własne.

Obliczany wskaźnik dynamiki dochodów w postaci udziałów we wpływach w podatku dochodowym od osób fizycznych dla lat 2012–2015 ukazuje korzystną tendencję. We wszystkich województwach powiaty w większości notowały zwiększone wpływy. Największa dynamika dała się zaobserwować w 2015 r. w powiatach województwa: lubuskiego, zachodniopomorskiego, wielkopolskiego, podkarpackiego i podlaskiego, gdzie poziom wskaźników był dużo lepszy aniżeli średnia dla wszystkich powiatów w Polsce (109,1%).

Tabela 11. Udziały gmin w dochodach w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób fizycznych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	zł	zł	zł	zł	zł
Polska	25 337 156 002,00	26 486 277 828,00	27 893 329 566,00	30 148 316 632,00	32 703 920 487,00
Łódzkie	1 546 748 193,00	1 632 572 848,00	1 704 674 086,00	1 843 317 654,00	1 995 201 908,00
Mazowieckie	5 729 899 514,00	5 929 955 777,00	6 215 881 655,00	6 724 486 163,00	7 251 512 133,00
Małopolskie	2 051 171 614,00	2 132 502 672,00	2 248 003 110,00	2 421 000 198,00	2 637 086 705,00
Śląskie	3 586 591 702,00	3 724 837 273,00	3 910 772 806,00	4 257 090 665,00	4 579 177 925,00
Lubelskie	944 715 223,00	1 012 262 575,00	1 052 893 125,00	1 139 124 397,00	1 241 151 481,00
Podkarpackie	832 686 086,00	895 562 336,00	958 641 090,00	1 047 233 993,00	1 140 097 191,00
Podlaskie	575 890 799,00	619 723 793,00	644 889 717,00	696 084 937,00	754 804 014,00
Świętokrzyskie	562 654 325,00	593 332 652,00	632 022 328,00	680 240 311,00	720 932 101,00
Lubuskie	523 851 183,00	563 360 993,00	591 272 302,00	632 213 350,00	709 318 970,00
Wielkopolskie	2 165 380 263,00	2 267 843 930,00	2 401 943 468,00	2 580 112 457,00	2 817 126 508,00
Zachodnio-pomorskie	995 411 246,00	1 016 934 124,00	1 070 768 770,00	1 149 276 824,00	1 266 914 879,00
Dolnośląskie	1 944 725 177,00	2 047 801 933,00	2 186 078 261,00	2 367 743 278,00	2 591 919 761,00
Opolskie	506 159 461,00	527 763 022,00	556 235 253,00	603 214 213,00	644 784 348,00
Kujawsko-pomorskie	1 147 073 879,00	1 209 758 111,00	1 275 160 911,00	1 364 086 223,00	1 476 601 568,00
Pomorskie	1 551 831 204,00	1 593 903 829,00	1 688 382 202,00	1 827 179 600,00	1 996 956 492,00
Warmińsko-mazurskie	672 366 133,00	718 161 960,00	755 710 482,00	815 912 369,00	880 334 503,00

Źródło: [Bank Danych Lokalnych].

Z danych zawartych w tabeli 11 wynika, że w latach 2011–2015 systematycznie rósł udział gmin we wpłatach podatku dochodowego od osób fizycznych. W 2011 r. transfery z budżetu państwa do gmin przekroczyły 25,3 mld zł, natomiast w końcowym okresie 2015 r. było już to ponad 32,7 mld zł. Jako że gminy są najmniejszymi jednostkami samorządowymi, taki dopływ dochodów spowodował, iż mogły one zwiększyć wydatki przewidziane w odpowiednio uchwalonym budżecie. Największe wpływy w badanym okresie odnotowały gminy województwa mazowieckiego (5,7–7,2 mld zł), najmniejsze zaś lubuskie i świętokrzyskie.

W tabeli 12 uwidoczniono wskaźniki dynamiki udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2012–2015 dla gmin w poszczególnych województwach. Obliczony poziom dynamiki dla poszczególnych województw jest satysfakcjonujący. Średnia dynamika dla wszystkich gmin w Polsce również z okresu na okres wykazuje tendencję wzrostową (wskaźnik kształtuje się w 2012 r. na poziomie 104,5%, natomiast w 2015 r. – 108,5%). Najlepszy poziom wskaźnika został osiągnięty w województwie lubuskim: od 107,5% w 2012 r. do 112,2% w 2015 r.

Tabela 12. Dynamika udziałów gmin w dochodach w podatku dochodowym od osób fizycznych za lata 2011–2015

Nazwa	Podatek dochodowy od osób fizycznych				
	2011	2012	2013	2014	2015
	%	%	%	%	%
Polska	100,0	104,5	105,3	108,1	108,5
Łódzkie	100,0	105,5	104,4	108,1	108,2
Mazowieckie	100,0	103,5	104,8	108,2	107,8
Małopolskie	100,0	104,0	105,4	107,7	108,9
Śląskie	100,0	103,9	105,0	108,9	107,6
Lubelskie	100,0	107,2	104,0	108,2	109,0
Podkarpackie	100,0	107,6	107,0	109,2	108,9
Podlaskie	100,0	107,6	104,1	107,9	108,4
Świętokrzyskie	100,0	105,5	106,5	107,6	106,0
Lubuskie	100,0	107,5	105,0	106,9	112,2
Wielkopolskie	100,0	104,7	105,9	107,4	109,2
Zachodniopomorskie	100,0	102,2	105,3	107,3	110,2
Dolnośląskie	100,0	105,3	106,8	108,3	109,5
Opolskie	100,0	104,3	105,4	108,4	106,9
Kujawsko-pomorskie	100,0	105,5	105,4	107,0	108,2
Pomorskie	100,0	102,7	105,9	108,2	109,3
Warmińsko-mazurskie	100,0	106,8	105,2	108,0	107,9

Źródło: obliczenia własne.

6. Zakończenie

Przeprowadzona analiza w zakresie kształtowania się dochodów z udziałów w podatkach dochodowych dla jednostek samorządu terytorialnego pozwala na wyciągnięcie kilku wniosków, tj.:

- najbardziej istotne z punktu widzenia otrzymywanych transferów z budżetu państwa są udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych, ponieważ w analizowanym okresie 2011–2015 gminy, powiaty oraz województwa odnotowały największe dochody z tego tytułu;
- w obrębie dochodów z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych można stwierdzić, iż dostarczały one dużo mniej dochodów dla budżetów JST, aniżeli udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych;
- o wiele lepszą dynamiką wykazują się wpływy z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych, aniżeli wpływy z udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych;

- wskazane komplikacje przy rozliczeniach udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych sprawiają, że JST otrzymują z opóźnieniem należne im wpłaty;
- zasadne jest przemyślenie regulacji odnoszących się do przekazywanych udziałów w dochodach w podatku dochodowym od osób prawnych na rzecz zwiększenia udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych.

Końcowy wniosek wydaje się bardzo korzystny dla samorządów, jak również dla przedsiębiorców. Samorzady otrzymywałyby bardziej stabilne wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych. Jednostki gospodarcze ograniczyłyby zaś dotychczasowe czynności związane ze składaniem informacji do urzędów skarbowych niezbędnych do ustalenia należnych udziałów. Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych z pewnością wypełniłyby lukę powstałą po przekazaniu zwiększonych udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych.

Literatura

- Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl (20.03.2017).
- Blankart B.C., 2011, *Öffentliche Finanzen in Demokratie. Eine Einführung in die Finanzwissenschaft*, 8. Auflage, Verlag Franz Vahlen, München.
- Denek E., Sobiech J., Wolniak J., 2001, *Finanse publiczne*, PWN, Warszawa.
- Kosek-Wojnar M., Surówka K., 2007, *Podstawy samorządu terytorialnego*, PWN, Warszawa.
- Kornberger-Sokołowska E., 2001, *Decentralizacja finansów publicznych a samodzielność finansowa jednostek samorządu terytorialnego*, Liber, Warszawa.
- Marczak J., 2007, *W sprawie klasyfikacji dochodów jednostek samorządu terytorialnego*, [w:] *Stan i kierunki rozwoju finansów samorządu terytorialnego*, red. L. Patrzalek, WSB Poznań–Wrocław.
- Oates E.W., 2001, *A Reconsideration of Environmental Federalism*, Discussion Paper 11-54, Resource for the Future, Washington, D.C.
- Piotrowska-Marczak K., 2014, *Konwergentny charakter zarządzania finansami publicznymi*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, seria Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia, nr 67.
- Rosen H.S., Gayer T., 2013, *Public Finance*, Tenth Edition, McGraw-Hill, New York.
- Ruśkowski E., Salachna J.M., 2007, *Finanse lokalne po akcesji*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Wójtowicz K., 2013, *Udziały samorządów w podatkach państwowych – własne czy obce źródło dochodów JST? Dylematy teorii a praktyka budżetowa wybranych państw*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 306, Wydawnictwo UE, Wrocław.
- Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, t.j. Dz.U. 2016, poz. 198.
- Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, t.j. Dz.U. 2016, poz. 1888.
- Ustawa z 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, t.j. Dz.U. 2016, poz. 2180.
- Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz.U. 2016, poz. 2032.